

JOHN SKÅR

Ålder: 77
Bor: Stockholm.
Sysselsättning: professor vid Karolinska Institutet.
Familj: fru Anna Lisa, dotter, två barnbarn.
Övrigt: har fått kung Haralds förtjänstmedalj i guld för arbetet med Handels-högskolan i Bodö samt deltagit i offentliga utredningar och ingått i styrelser både inom och utom den vetenskapliga sektorn.
Intressen: läsning, skidåkning både utför och på längden, klassisk musik och fransk kultur.

– Civilekonomer är ungefär som potatis, de kan användas till lite av varje, säger John Skår när han ska förklara hur det kom sig att han som professor i företagsekonomi hamnade på Karolinska Institutet som i första hand ägnar sig åt medicinsk forskning. Där har han varit med och lagt grunden till CFH, Centrum för hörsel och kommunikationsforskning. Men inte på grund av den egna hörselskadan.

– Som så mycket annat var det resultatet av samverkande intressen och tillfälligheternas samspel.

TEXT: STEFAN ANDERSSON FOTO: JENNY GAULITZ

Professor på overtid

John Skår har svårt att sluta tänka på forskningen

JOHN SKÅR, 77, är född på Vestlandet i Norge vid utkanten av Sognefjorden.

– I På spåret för ett tag sedan när det handlade om Bergen var det ingen som klarade frågan om Sognefjorden. Det gjorde mig lite ledsen, säger han.

Bildade en skytteklubb

Hörselskadan tror han att han grundlade i början av 1950-talet då han gick en befälsutbildning i det militära.

– Idiotiskt nog fick jag idén att bilda en pistolskytteklubb så vi sköt mycket både på dagarna och på fritiden. På den tiden var det inte tal om hörselskydd, man stoppade bara lite bomull i öronen.

När han pratar är det svårt att gissa sig till hans norska ursprung. Det förklaras av att han kom till Sverige och Stockholm 1964 som forskare vid Industrins utredningsinstitut.

– Sedan dess har jag stått under svenskt inflytande, skämtar han.

– Jag har en svensk hustru och i familjen talar vi svenska till vardags.

Under större delen av 1970-talet arbetade John Skår vid Stockholms universitet, bland annat som studierektor för forskarutbildningen, examinator och prefekt.

Han arbetade även några år i Paris vid FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur, UNESCO.

Bygga upp norsk högskola

I mitten av 1980-talet fick John erbjudande att vara med och bygga upp en handels-högskola i Bodö i Nordnorge. Skolan har nu blivit en hörnpelare i Universitetet Nordland, nyligen invigt som Norges åttonde universitet.

– I början var det få som trodde att det skulle gå att bygga upp en handelshög-

skola där och ännu färre ett universitet. Att det har blivit så känns fantastiskt, men det ligger mycket arbete bakom.

forts. _____

”Ofta tänker jag på jobbet sju dagar i veckan.”

ning. Jag intervjuade ledarna för forskningsgrupperna och undan för undan förstod jag att det var en myt att byråldorna innehöll en massa ”godis”. Däremot var de tvungna att använda en stor del av sin tid till att söka pengar och att försöka få sina resultat publicerade i stället för att forska, säger han.

– Utan forskningsresultat inga pengar och utan pengar ingen forskning är den onda cirkel som forskarna fruktar.

Arbetet hade från början ingen koppling till hörsel och har genom åren bland annat lett fram till många utvecklingsprojekt inom det medicinska området.

HRF ville ha bättre forskning

1998 tog HRF:s förra ordförande Christina Wahrolin kontakt med dåvarande rektorn på KI, Hans Wigzell. Hon var inte nöjd med KI:s forskning inom hörselområdet och uppmanade honom att ta tag i problemet. Han vände sig till John.

– Jag gjorde undersökningar och kom fram till att det låg mycket i Christinas påstående. Här fanns ett område där det behövdes mer forskning, säger John.

Resultatet blev Centrum för hörsel- och kommunikationsforskning, CFH. Att få med kommunikation i namnet var viktigt, ansåg John.

– Jag fick kämpa för att det skulle heta kommunikationsforskning. Som jag ser det är örat bara en station på väg till hjärnan.

Till slut fick han som han ville. CFH bildades med John Skår som ordförande och Mats Ulfendahl som föreståndare.

– Vi hade tur att Mats var intresserad av att bygga upp centret. Det är en av de stora utmaningarna inom forskningen att hitta

som hans hörselnedsättning beskrevs påminde den om min.

Genom en privat firma i Oslo köpte han en hörapparat.

– Den var inte speciellt bra, men jag märkte i alla fall en förbättring, säger han.

1996 kom han till Karolinska Institutet, KI.

– Jag halkade in där på ett bananskal och visste inte mycket om vare sig medicinsk forskning eller om hörselvetenskap. Avsikten var att jag skulle hjälpa till att ”tänka nytt”.

Hjälpa forskarna att nå ut

Meningen var att han skulle bli en länk för att hjälpa forskarna att få ut sina resultat för användning i industrin.

– Det fanns en tro på att forskarnas byråldor var fulla av värdefulla saker som bara väntade på att komma till använd-

Här om året fick han den norske kungens förtjänstmedalj i guld för den insatsen. På handelshögskolan har han fått inledningsföreläsningen uppkallad efter sig. John Skår-föredraget hålls vid starten av varje läsår av en särskilt inbjuden person.

Fick ”hjälp” av Ronald Reagan

Det var ungefär i mitten av 1980-talet som hans hörselnedsättning började ge sig till känna på allvar.

– Själv hade jag inte märkt något. Det var andra, framför allt familjen, som började prata om att jag hörde dåligt.

Men det dröjde ytterligare ett par år innan John bestämde sig för att göra något.

– Jag fick svårt att höra studenternas frågor vid föreläsningar och man kan inte fråga om hur många gånger som helst. Jag upptäckte att jag hade blivit väldigt beroende av att kunna se den som pratade.

Men när han uppsökte hörselvården fick han beskedet att det inte fanns någon hörapparat som kunde hjälpa honom.

– De erbjöd mig en skylt med tre prickar till bilen som skulle visa att jag hörde dåligt, säger han.

Då grep USA:s president Ronald Reagan in, åtminstone indirekt.

– Jag läste en artikel i Time Magazine om att Reagan hade fått hörapparater. Så

drivande forskare som har förtroende både inom och utom Karolinska Institutet.

Kommunikationsperspektiv

Johns hörsel har inte blivit bättre med åren, men det tycker han att hörapparaterna har blivit jämfört med de första han fick tag i själv. John betonar dock att det viktigaste när det gäller hörsel är att ha ett kommunikationsperspektiv.

– Mycket hänger på oss själva. Man brukar tala om de fem ursäktande åren innan man erkänner sin hörselnedsättning. Jag har till exempel många vänner som hör dåligt, men som inte tar det på allvar.

Han poängterar att det är ett stort folkhälsoproblem.

– Faktum är att över en miljon personer har nedsatt hörsel. Om de pratar med tre,

fyra personer varje dag så innebär det att nästan halva befolkningen berörs. Det är en enorm välfärdslust som ligger i detta.

Har du försökt räkna ut vad detta kan kosta samhället?

– Nej, men det är en viktig uppgift som ligger och väntar på någon.

Även om det kan vara svårt att tro när man träffar honom så är han 77 år, men arbetar gör han fortfarande.

– Det blir lätt så i det här jobbet. Ofta tänker jag på jobbet sju dagar i veckan, ibland önskar jag att det gick att stänga av.

– Men jag är sedan länge pensionerad så jag jobbar inte heltid. Det jag arbetar mest med är ett samarbete om medicinsk forskning mellan 13 forskargrupper i Europa.

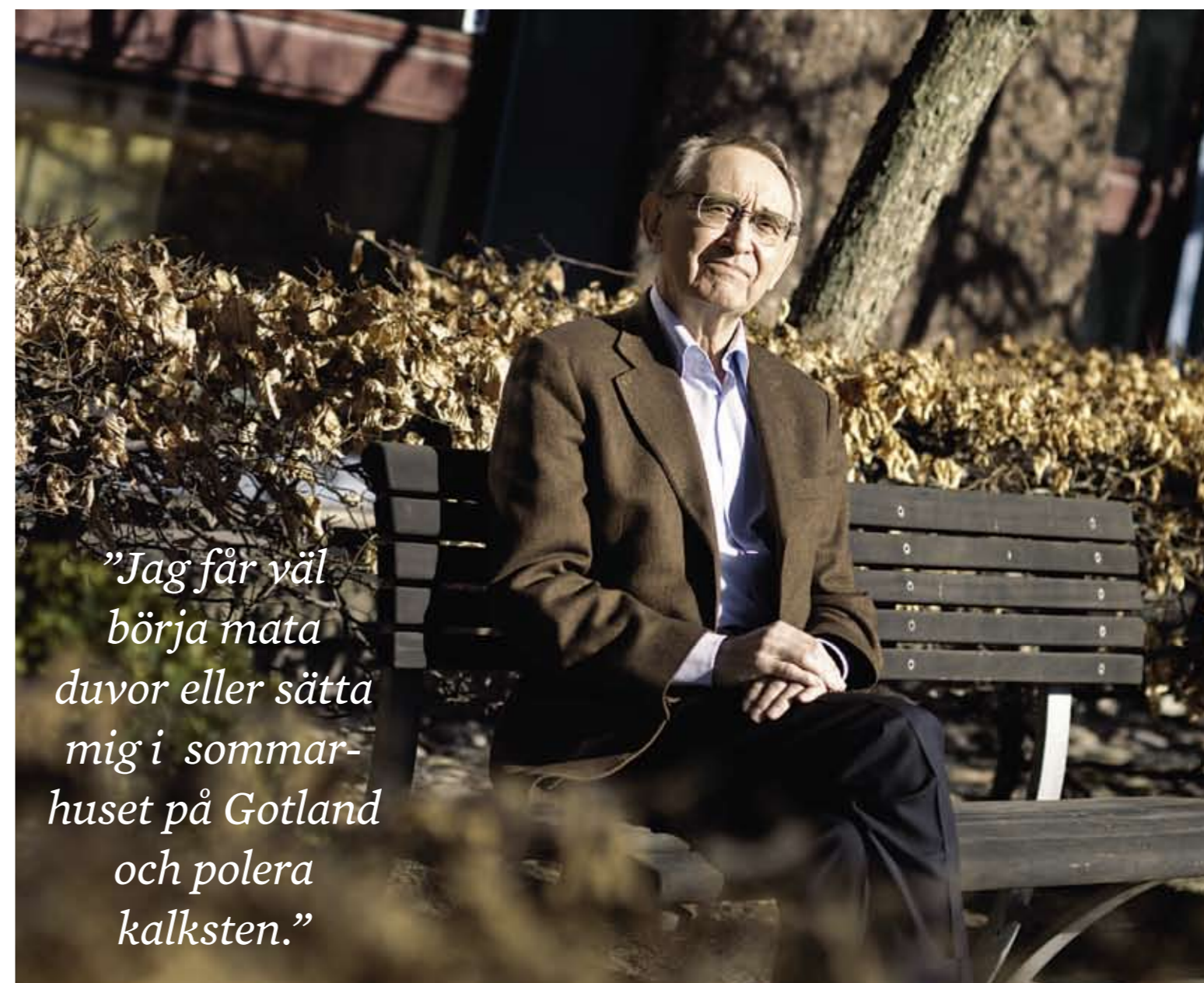
Projektet heter Virtual Physiological Human Network of Excellence och handlar bland annat om att ta fram metoder för att på ett standardiserat sätt kunna jämföra forskningsresultat över landsgränserna.

Som ett smörgåsbord

Han tycker fortfarande att forskning är spännande och att det är som ett ofantligt smörgåsbord för den som är nyfiken.

– Jag har redan arbetat sju år längre än jag trodde jag skulle göra när jag började på KI och det är inte aktuellt att sätta i gång några nya projekt, men jag vill försöka avsluta det jag har påbörjat.

– Sedan får jag väl börja mata duvor, eller så kanske jag sätter mig i sommarhuset på Gotland och polerar kalksten. ●

”Jag får väl börja mata duvor eller sätta mig i sommarhuset på Gotland och polera kalksten.”

FAKTA

Centrum för hörsel- och kommunikationsforskning

- har funnits sedan 2002. Syftet är att stärka forskning och utveckling relaterad till hörsel, röst och tal/språk.
- leds av en styrgrupp bestående av sju ledamöter i den ingår bland andra HRF:s ordförande Jan-Peter Strömberg. Sedan 2010 är docent Ann-Christin Johnson föreståndare.
- är sedan 2007 värddorganisation för ett omfattande forskningsprogram om hörselhandikapp i arbetsliv och samhälle. Detta finansieras med 5 miljoner kronor per år under tio år av Forskningsrådet för arbetsliv och social vetenskap, FAS.